

dený pozemek byl žalobkyni knihovně připsán dne 18. října 1923 a plyne proto šestiletá po případě desíletá lhůta tam stanovená ode dne účinnosti zák. č. 93/1931 Sb. z. a n., tedy od 12. června 1931. Byla proto žaloba, pokud směřuje proti Janu K. oběma nižšími soudy pravoplatně zamítnuta. Prvý soud zamítl žalobu též proti Anežce K., kdežto odvolací soud v té příčině žalobě vyhověl, maje za to, že je vázána prohlášením učiněným dne 8. června 1934, tedy již po kupní smlouvě, jejím schválení a vkladu a vědouc, jaká kupní cena nesmí býti platně požadována. Tento právní názor jest však mylný. Prohlášení žalované Anežky K. ze dne 8. června 1934 jest podle své povahy kumulativním převzetím dluhu Jana K. podle § 1406 obč. zák. Podle § 1407 obč. zák. jsou závazky přejímatelovy se zřením na převzatý dluh tytéž jako závazky dosavadního dlužníka a přejímatel může proti věřiteli vznést všechny námitky, jež vznikají z právního poměru mezi věřitelem a dosavadním dlužníkem, tedy i námitku neplatnosti nebo i pouhé nežalovatelnosti závazku původního dlužníka. Závazek přejímatele dluhu předpokládá platnost závazku původního dlužníka proti věřiteli a jest potud platný, pokud jest právě tento závazek po právu. Není-li závazek původního dlužníka žalovatelný, není žalovatelný ani závazek přejímatele dluhu (rozh. č. 7557 Sb. n. s., Sedláček, Obligační právo I, str. 150, Klang, Kom. IV. k § 1407 obč. zák., str. 354). Ježto pak zažalovaný zbytkový dluh Jana K. jest neplatný, je neúčinné i jeho převzetí žalovanou Anežkou K.

Čís. 16095.

I. Nebyl-li do rozhodnutí rekursního soudu, jímž byla změnou rozhodnutí soudu první stolice zamítnuta námitka nepřípustnosti pořadu práva a prvnímu soudu uloženo, aby o něm dále jednal, podán opravný prostředek, nabylo usnesení to právní moci a dovolací soud se nemůže otázkou nepřípustnosti pořadu práva znova zabývat.

II. Kdo by sám byl částkou, kterou druhému zaplatil, bezdůvodně obohacen, nemůže se domáhati na druhém vrácení zaplacení částky pro bezdůvodné obohacení.

Když mlynář neodváděl poplatků podle vlád. nař. č. 237/1921 Sb. z. a n., (náklady dovozného za obilí a mlýnské výrobky), dodatečně však zaplatil státu částku vyměřenou mu pravoplatně příslušným úřadem, nemůže se domáhati jejího vrácení ani podle §§ 870, ani podle § 1431 obč. zák., ani z bezdůvodného obohacení, třebaže nejvyšší správní soud rozhodl v jiném případě, že stát na uvedenou náhradu nemá nároku a zrušil rozhodnutí správních úřadů.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv II 455/35.)

Žalobce, majitel parního mlýna v P., se na žalovaném Československém státu domáhá zaplacení 8.108 Kč 90 h s přísl. K odůvodnění žalobního nároku přednesl, že obchodoval v letech 1921 a 1922 s t. zv. aprovisačními mlýnskými výrobky. Podle § 3 vlád. nař. ze dne 11. srpna

1921, č. 270 Sb. z. a n. byla stanovena maximální cena těchto výrobků event. obilí okresním úřadem v P., pokud byly vydány na spotřební dávku do drobného prodeje pro spotřebu, a to podle kalkulace provedené srovnáním nákupních a výrobních nákladů s tržbou. Do oné ceny byla »Centrokooperativem«, svazem hospodářských družstev v P., jako zákonem stanovenou výkupní organizací započítána položka 1 Kč za každý metrický cent obilí, dodaný mlýnu jako náhrada dovozného z železniční stanice určení do mlýna. Stalo se však, že obilí v některých případech nebylo dodáno do mlýna drahou, nýbrž přímo rolníky. Ministerstvo pro zásobování lidu se tu postavilo na stanovisko, že mlynář, prodávaje obilí za úředně stanovenou cenu, přijal v této ceně neprávem 1 Kč za 1 q obilí, kalkulováno jako dovozné do úředně stanovené ceny. Stalo prý se tak na úkor státu a proto nutilo mlýny, aby ony ušetřené částky vrátily. Ministerstvo pro zásobování lidu při tom vycházelo ze stanoviska, že jde o poměr veřejnoprávní, a to přímo mezi mlýnem a státem, a vynucovalo vydání oněch částek cestou správní. V mlýně žalobcově bylo takového obilí přímo dodaného semleto v r. 1921 až 1922 8.108 q 90 kg. Okresní úřad v P. požadoval proto vrácení 8.108 Kč 90 h. Žalobce se instanční cestou marně bránil a zapravil požadovanou částku, ale jen proto, aby odvrátil exekuci. Proto nelze spatřovati v zaplacení dluhu ani uznání dluhu, ani uznání toho, že jest onen poměr mezi mlýnem a státem veřejnoprávní povahy. Státu nepřislušel nárok na vrácení, ježto obilí ani nevykupoval, ani neplatil, ani nedovážel. Položka 1 Kč nebyla zakalkulována pro stát, nýbrž pro dovozce, kteří však se o vrácení dosud nepřihlásili a proti nimž je nárok již promlčen. Správním aktem, který formálně nabyt moci práva, vynutil tedy žalovaný stát na žalobci neprávem plnění 8.108 Kč 90 h. Soud první stolice vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva vznesené žalovaným a žalobu odmítl. Naproti tomu rekursní soud, změniv usnesení prvního soudu a zamítнув námitku nepřípustnosti pořadu práva, uložil soudu první stolice, aby ve věci dále jednal. Proti tomuto rozhodnutí žalovaný si nestěžoval. Po té o b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Předeslati jest, že první soud vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva samostatným usnesením ze dne 10. března 1933 a žalobu odmítl, rekursní soud usnesení to na rekurs žalobcův usnesením ze dne 5. května 1933 změnil tak, že námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Proti dotčenému usnesení rekursního soudu nepodal žalovaný dovolací rekurs a nabylo tedy usnesení to právní moci. Mínil-li žalovaný v dovolací odpovědi, že nemohl řečenému usnesení odporovati hledě na ustanovení § 527, odst. 2, c. ř. s., a že proto tak činí až teprve v dovolací odpovědi, jest na omylu, neboť nešlo o zrušení, nýbrž o změnu usnesení soudu první stolice, a byl proto možný dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu. Ježto tedy bylo o námitce nepřípustnosti pořadu práva v nižších stolicích pravoplatně rozhodnuto, nemůže se dovolací soud v té příčině zabývati vývody uvedenými v dovolací odpovědi.

Ve věci samé jde o to, že žalobce v letech 1921 a 1922 obchodoval s tak zv. aprovisačním mlýnskými výrobky, zejména s obilím, jehož detailní ceny, pokud bylo vydáno pro spotřební dávku v drobném prodeji, byly podle § 3 vlád. nař. č. 270/1921 Sb. z. a n. stanoveny okresním politickým úřadem v P. a byla do nich započtena též 1 Kč za každý metrický cent kontigentovaného obilí jako náhrada dovozného ze stanice určení do mlýna. Podle § 31 vlád. nař. č. 237/1921 Sb. z. a n. byl výkupem, převzetím, zaplacením, uschováním a dodáním povinného obilí pověřen Centrokooperativ, zapsané společenstvo s r. o. pro republiku Československou, na svůj účet a nebezpečí. Mělo tedy kontingentované obilí býti shromažďováno ve stanici určení a odtud Centrokooperativem rozváženo do mlýnů k semletí a rozprodeji. Staly se však případy, že zemědělci místo do stanice určení dovezli obilí povozy přímo do mlýna, a v takových případech přijal pak mlynář v drobném prodeji onu 1 Kč připadající na jeden metr. cent, aniž ji odvedl Centrokooperativu. A tu okresní politické úřady z nařízení ministerstva pro zásobování lidu ukládaly dodatečně jednotlivým mlýnům, aby částky takto získané odvedly státu. U žalobce činily tyto částky celkem 8.190 Kč 90 h a bylo mu výměrem okresní politické správy v P. ze dne 18. října 1928, č. 277833 uloženo, aby tuto částku odvedl státu. Proti řečenému výměru podal žalobce odvolání, uváděje, že jde v té příčině o poměr čistě soukromoprávní a že požadovaná částka jest již dávno promlčena. Zemská správa politická tomuto odvolání nevyhověla a žalobce podal proti jejímu rozhodnutí odvolání k ministerstvu pro zásobování lidu. Odvolání to bylo rozhodnutím okresního úřadu v P. ze dne 5. dubna 1929, č. 4212/V-11 jako nepřipustné odmítnuto a žalobce poučen, že může proti tomuto odmítnutí podati odvolání k zemskému úřadu v B. Žalobce však odvolání již nepodal, takže rozhodnutí to nabylo právní moci, a částku 8.190 Kč 90 h státu zaplatil, aby se — jak praví — vyhnul hrozící mu politické exekuci. Když později nejvyšší správní soud v jiném případě nálezem ze dne 20. května 1930, č. 8387/30 (Boh. A č. 8619) rozhodl, že z vládního nařízení č. 270/1921 Sb. z. a n. nelze dovoditi veřejnoprávní nárok státu na uvedenou náhradu, podal žalobce dne 12. srpna 1932 žalobu proti státu na vrácení částky 8.108 Kč 90 h. Žalobce neuvedl v žalobě ani v dalším přednesu, o která zákonná ustanovení opírá žalobní nárok, nýbrž uvedl jen, že byl donucen zaplatiti státu onu částku, jež státu nepřislušela. Teprve v odvolání uvedl, že byl žalovaným státem uveden v omyl, na jehož základě plnil nedluh, a v dovolání uvádí další žalobní důvod lsti; jde tedy v příčině uvedení v omyl a lsti o novoty v řízení opravném nepřipustné, k nimž nelze přihlížeti, ježto dotčené žalobní důvody nebyly v prvé stolici žalobcem ani skutkově podloženy. Žalobní důvod neoprávněného donucení se strany státu (§ 870 obč. zák.) není oprávněn, ježto žalobce platil státu na základě výměru bývalé okresní správy politické v P., kterýžto výměr nabyl právní moci, aniž byly proti němu vyčerpány všechny řádné opravné prostředky. Platil tedy na základě formálně pravoplatného výměru administrativního úřadu, který, i když nebyl snad meritorně odůvodněn, nelze přes to považovati za bezprávné donucení ve smyslu § 870 obč. zák. Na jiné případy, v nichž nejvyšší správní

soud zrušil rozhodnutí správních úřadů o odvedení shora uvedených částek státu jako nezákonná, nemůže se žalobce v té příčině odvolávat, neboť v jeho případě rozhodnutí správních úřadů zrušeno nebylo. Rovněž nelze v souzeném případě užití předpisů § 1431 obč. zák. o omylném plnění nedluhu. Žalobce znal dobře celý stav věci a zastával od začátku stanovisko, že není povinen spornou částku státu odvésti, jak to jde najevo z jeho odvolání proti výměru okresní politické správy v P. ze dne 18. října 1928. Když tedy dopustil, aby výměr ten nevyčerpáním všech řádných opravných prostředků nabyl právní moci, nemůže tvrdit, že plnil v omylu, jak to vyžaduje § 1431 obč. zák., a nezáleží na tom, zdali žalobce nevyčerpáním opravných prostředků a zaplacením požadované částky uznal, že jí státu dluží, čili nic. Zbývá tedy jediné bezdůvodné obohacení, jehož uplatnění lze ze skutkového přednesu žalobce v první stolici dovodit. V té příčině je však jisto, že sporná částka žalobci nepříslušela, ať už ji získal na újmu Centrokooperativu, či na újmu jednotlivých zemědělců, kteří mu obilí až do mlýna dovezli, a že tedy byl žalobce o tuto částku bezdůvodně obohacen. Žalobce se nemůže na státu domáhati vrácení oné částky pro bezdůvodné obohacení za tím účelem, aby on sám byl touto částkou bezdůvodně obohacen, a je v té příčině bez významu, že náklady Centrokooperativu po případě oněch zemědělců jsou proti žalobci již promlčeny. Tvrzení, že zásobovací komisionáři i stát souhlasili s tím, aby rolníci místo do skladišť Centrokooperativu vozili obilí přímo do mlýnů, je novota v dovolacím řízení nepřipustná. Pro použití § 7 obč. zák. na souzený případ, jak žalobce žádá, není tu místa, ježto spornou věc lze posoudit a rozřešit již podle daných ustanovení občanského zákona.

Čís. 16096.

Bylo-li objednáno zboží v cizině s tím, že musí býti dodáno do tuzemska ihned na určité dovozní povolení, a byla-li cizozemská firma upozorněna, že řečené povolení platí pouze do určité doby (šest týdnů) po jeho vystavení, jde o obchod fixní.

Nárok na náhradu škody vzniklé tím, že cizozemský dodavatel nedodal ve lhůtě, po kterou platilo dovozní povolení.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv II 728/35.)

Žalobce objednal objednávkou ze dne 29. září 1932 mimo jiné zboží 1000 kusů hlíz begonii a 200 kusů gloksinií. Toto zboží mu nebylo zasláno společně s ostatním objednaným zbožím a žalobce, aby využil dovozního povolení, objednal objednávkou ze dne 22. listopadu 1932 u žalované firmy dalších 1000 kusů gloksinií a 1000 kusů begonii s tím, že má býti ihned dodáno přiloženým dovozním povolením, č. 229.332 ze dne 26. října 1932. Žalovaná tuto objednávku přijala stejně jako příkaz, aby zásilku do zbývající váhy podle dovozního povolení, z něhož bylo ještě volných 112.5 kg, doplnila gloksiniemi. Žalované firmě byl s objednacím listem ze dne 22. listopadu 1932 zaslán jejím zástupcem